

HET TECHNODROME IN ZUID-LIMBURG

Unieke verbintenis tussen sport,
bedrijfsleven en universiteiten

Een voorlopige schets van het Technodrome.

In 1928 vonden de Olympische Zomer Spelen in Amsterdam plaats. Voor het eerst werd daar de Olympische Vlam ontstoken. Een iconisch beeld, dat tot op de dag van vandaag een vast onderdeel van de Olympische openingsceremonie uitmaakt. En welke beroemdheid was er die eerste keer uitgenodigd om de vlam aan te steken? Bep van Klaveren? Koningin Wilhelmina? Nee, het was een uitgelote medewerker van het Amsterdamse Gasbedrijf.

Door **Dirk van Weelden** (in samenwerking met **ZJA Architecten**)

Dat voorval geeft goed weer hoe men in die tijd tegen sport aankeek. Het was hooguit vermakelijke, maar triviale vrijetijdsbesteding. Er ging geen geld om in de sport, profsport was er niet en maatschappelijk aanzien kreeg je er nauwelijks door. Natuurlijk erkende iedereen dat een voetbalclub een volksbuurt samenbond en dat de katholieke gymnastiekvereniging een sociale functie had, maar uiteindelijk was sport ook in dat opzicht onbelangrijk: de vakbond, de kerk, de politieke partij, dat waren de organisaties die inspiratie, verbinding en richting gaven aan het maatschappelijke leven. Inmiddels hebben vakbonden, kerken en partijen die rol verloren. De maatschappij is diverser en individualistischer geworden. Sport lijkt vandaag de dag één van de weinige overgebleven gebieden waar mensen een inspirerende verbinding ervaren tussen het individuele en het collectieve. Behalve als vrijetijdsbesteding wordt sport nu ook gebruikt om emancipatie en sociale cohesie te bevorderen, om aan liefdadigheid te doen en als onderdeel van herstel en (psycho)therapie. Tegelijkertijd zijn profsport, de handel in sportmateriaal en alle media-aandacht die sport opwekt samen uitgegroeid tot één van de grootste bedrijfstakken ter wereld, waar miljoenen mensen in werken en miljarden in omgaan. Daarnaast gebruiken andere bedrijven sport als marketingmedium.

TECHNODROME

Deze grote veranderingen zie je terug in de wijze waarop plannen voor sportaccommodaties ontstaan. Vanaf de wederopbouwjaren, eigenlijk tot in de jaren negentig waren het

“
HET VOORBEELD VAN
HET TECHNODROME
LAAT ZIEN DAT ER DAN
IETS KAN ONTSTAAN
DAT VEEL MEER IS DAN
EEN SPORTGEBOUW
DAT TOPSPORT EN
BREEDTESPORT HUISVEST”

meestal lokale en provinciale overheden die de behoefte aan zwembaden, sporthallen, voetbalvelden en atletiekbanen onder hun hoede namen, en in overleg met verenigingen en sportbonden gebouwen bedachten en regionale bouwondernemers de opdracht gaven ze neer te zetten. Mettertijd werd de rol van het bedrijfsleven bij de financiering en exploitatie van sportaccommodaties steeds belangrijker, maar de context waarin de plannen werden ontwikkeld bleef meestal traditioneel: een overheid stelt (in overleg met een sportbond) de locatie, het programma en de functies vast; in onderhandelingen wordt daar nog wat mee geschoven en na een aanbesteding worden de vergunningen verstrekt en de contracten getekend.

Dit artikel gaat over het Technodrome in Zuid-Limburg, als voorbeeld van een nieuwe, *state of the art* manier om een grote en ambitieuze sportaccommodatie te ontwikkelen. In de kern is het een pleidooi om de samenwerking tussen overheid en bedrijven, maatschappelijke organisaties en sporters gelijkwaardiger en intensiever te maken, en naar een hoger niveau te tillen. Het voorbeeld van het Technodrome laat zien dat er dan iets kan ontstaan dat veel meer is dan een sportgebouw dat topsport en breedtesport huisvest.

MONDIAAL UNICUM

Zuid-Limburg is de regio in Nederland die het sterkst verbonden is met de wielersport. Daar wordt de enige Nederlandse klassieker gereden, daar is het landschap verwant aan de beroemde Waalse klassiekers, daar trainen de beroepsren-

ners van grote ploegen. Zo heeft Giant Alpecin zich begin 2014 gevestigd in Limburg; in het kielzog van de beroepsrenners volgen de wielertoeristen die het hele jaar door het parcours van de Amstel Gold Race op hun koersfietsen afleggen. Geen wonder dat er plannen leven om in Limburg een wielersportfaciliteit te realiseren, dat de topsport een nationaal trainingscentrum geeft, de breedtesport ondersteunt en in dat geheel regionale bedrijven een rol geeft. De organisatie Topsport Limburg, waarin de Provincie Limburg, Cofely GDF SUEZ, Randstad en DSM met andere organisaties en bedrijven samenwerken, bedacht één van de plannen. Maar hoe realiseer

“
VAN AMBTENAREN,
BESTUURDERS EN
ONDERNEMERS VEREIST
HET DAT ZE DE HOKJES-
GEEST DOORBREKEN EN
IN MOGELIJKHEDEN
DENKEN”

“

EEN SPORTACCOMMODATIE KAN BELANGEN, SECTOREN, BEDRIJVEN EN GEMEENSCHAPPEN VERBINDEN EN VAN DIE VERBINDING LATEN PROFITEREN”

je een project van een zo grote omvang? Hoe zorg je dat het kan blijven bestaan? Hoe spreek je af wie welke rol speelt? In het voorstel van Topsport Limburg, dat Technodrome heet, wordt de aantrekkingskracht van Limburg hoog ingeschat. Technodrome kan een innovatiecentrum zijn, dat niet alleen een plek geeft aan nationale topsport en regionale breedtesport, maar ook een internationaal centrum is waar de topwielersport, en alles wat ermee te maken heeft (van fietsen, kleding, training tot voeding) op het hoogste niveau wordt vernieuwd. In het hart van het complex zou een combinatie van bedrijven en universiteiten (Eindhoven, Aken, Maastricht, Luik) samen aan de toekomst van de wielersport werken. Naast de hightech wielervedbaan zijn er in de plannen *experience stores*, trainingsruimten en een buitenparcours waar o.a. ploegen kunnen trainen op tijdritten en kinderen veilig kunnen kennismaken met de wielersport. De visie hierachter is dat er op die manier een mondiaal unicum kan ontstaan: een ideaal gelegen centrum waar alle aspecten van de wielersport in hun hoogste kwaliteit voorhanden zijn. Gaat het alleen om een laboratorium voor het wielrennen als topsport? Nee, Technodrome wordt ook de aanjager om innovatie en onderzoek op het gebied van gezondheid, materiaalontwikkeling, mechanica, voeding, data-analyse die in de regio plaatsvinden, een logische plaats te geven om samen te werken. De wielersport is het verbindende element. Het Technodrome wordt de koppeling tussen kennisinstellingen, bedrijven, topsport en de maatschappij. Het idee is dat de regio economisch en maatschappelijk profiteert van het internationale wielercentrum.

PROFESSIOELE OMGEVING

Jorn Knops van Giant Alpecin geeft concrete voorbeelden van hoe het Technodrome kan werken. Hij vertelt dat zijn wielerteam nu voor windtunneltests regelmatig naar Los Angeles vliegt. Dat kost tijd en verstoort de trainingsschema's. Als Giant zich in het Technodrome zou vestigen en daar een eigen windtunnel kan bouwen, zou niet alleen het Giant team er zijn tests kunnen doen. Ook andere wielerteams zullen die faciliteit weten

te vinden. Bedrijven als DSM die aan nieuwe materialen werken zitten in hetzelfde gebouw hun vindingen te ontwikkelen. Cofely heeft belangstelling voor onderzoek naar het inzetten van big data en technische innovaties bij sporttraining. Dat sluit aan bij een bedrijf dat textiel met sensoren ontwikkelt. Zo'n trainings- en testomgeving van internationale allure komt ook de amateursport en het aanstormende talent ten goede. En als er op de wielervedbaan tests gedaan worden, trekt dat mensen. Zoals mensen trainingen bezoeken in Camp Nou of op de Nürnberg Ring. Het zou zo moeten worden dat je naar het Technodrome gaat om een goede koersfiets, state of the art helm, kleding en trainingsapparatuur te kopen, waar je alles op maat kunt laten aanmeten en testen in een professionele omgeving, zoals Tourrenners dat doen. Vervolgens plak je er een week-endje in een hotel aan vast, van waaruit je in het omliggende heuvelland met vrienden je nieuwe fiets uitprobeert. Daarvoor komen wielervrienden uit Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, België en Nederland. Limburg ligt ideaal, op een uur rijden zijn er vijf internationale vliegvelden. Mattie Kaelen, de projectleider van Cofely, benadrukt dat zo'n concentratie van breedtesport en innovatie ook kansen biedt om bedrijven te betrekken bij programma's om meer kinderen aan het sporten te krijgen en speciale projecten te doen voor jongeren met een beperking. De impact van het Technodrome op de breedtesport en sportparticipatie kan door zijn etalagefunctie groot zijn. De kennis die de Health Campus van de universiteit Maastricht en het Limburgse bedrijfsleven kunnen leveren, kan daarbij direct worden ingezet. Juist innovatieve bedrijven zijn erg geïnteresseerd in zulke maatschappelijke betrokkenheid. Als de omgeving maar gunstig is. Hans Bluijssen van DSM ziet het Technodrome als een grote kans om de identiteit van Limburg te versterken en de krachten van bedrijven te bundelen. De ontwikkeling van topsport in een centrum als het Technodrome schept een omgeving waarin verbindingen kunnen ontstaan tussen bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties die de streek enorm ten goede zullen komen.

ECONOMISCHE INNOVATIE

Het vernieuwende van deze manier om een sportaccommodatie te ontwikkelen zit in de opvatting van wat sport is. Sport is inmiddels veel meer dan een sociaal waardevolle vrijetijdsbesteding. Het is een economische sector, een macht in media en marketing. Het is een toeristische attractie, en vooral een sector waar technische, medische en economische innovatie plaatsvindt. Wie sport zo bekijkt ziet mogelijkheden die verder gaan dan het combineren van een sportlocatie met horeca en winkels om het betaalbaar te houden. Dan is de ambitie een topsportlocatie van internationale allure te bouwen opeens ook de kans op een omgeving waar kennis, economie en sociale waarden samenkomen. Dan kan de sportaccommodatie een vliegwiel worden voor technologische bedrijven in de regio, de aanjager van commerciële activiteiten, ook van niet-sportieve aard, zoals hotelovernachtingen, winkelen en uitgaan. Het gaat nog verder: het Technodrome is ook een manier om onderwijsprogramma's aantrekkelijker te maken en relevant onderzoek te ondersteunen, zoals blijkt uit de interesse van de universiteiten. In plaats van de bouw van een sportaccommodatie te zien als het oplossen van een schaarste, die uitmondt in een opdracht, kun je er ook zo naar kijken: een sportaccommodatie kan belangen, sectoren, bedrijven en gemeenschappen verbinden en van die verbinding laten profiteren; dat is het bijzondere aan sport, waar technologie, openbaar bestuur, retail, toerisme en de lokale maatschappij logisch samenkomen. Een sportaccommodatie kan een omgeving een economische en maatschappelijke impuls geven, en op allerlei vlak ontwikkelen.

DOORBREKEN HOKJESGEEST

Een sportaccommodatie als het Technodrome ontwikkelen vereist natuurlijk een aangepaste aanpak. De traditionele verhouding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer schiet tekort. Er moet langduriger en complexer worden gecommuniceerd. Alle betrokken partijen moeten hun aandeel kunnen hebben in het ontstaan van het definitieve plan. Uiteindelijk kan er dan een ontwerp komen dat technisch, strategisch, maatschappelijk solide is, en waarin gezamenlijk gekomen wordt tot een plan voor het ontwerp, de bouw, het onderhoud, de exploitatie en de financiering. Je zou kunnen zeggen dat de basis waarop men samen de accommodatie ontwikkelt werkende weg, *custom made*, wordt gerealiseerd. Rekening houdend met de sterke en zwakke punten van de locatie, de specifieke belangstelling van alle partijen, de maatschappelijke vereisten. De ontwerpfase is meteen een onderhandelingsproces, het zoeken van duurzame samenwerking. Er moet voor dit soort grote sportaccommodaties met een lange termijn gerekend worden. Er moet veel

verder gekeken worden dan kosten en winst op de korte termijn. Veel belangrijker is de goede balans te vinden tussen prijs en maatschappelijk belang. Van ambtenaren, bestuurders en ondernemers vereist het dat ze de hokjesgeest doorbreken en in mogelijkheden denken. En accepteren dat niet alles verloopt volgens standaardprocedures. Het vereist geduld en vertrouwen. Het is een onzeker en vaak langdurig proces. Maar die flexibele en onderzoekende verhouding tussen opdrachtgever en opdrachtnemer kan betere resultaten opleveren. In dit geval: inspirerende en toekomstbestendige, duurzame sportaccommodaties, die geliefd zijn en een dynamische uitwerking op de omgeving hebben.

